

Milan Antal (1935 – 1999)

Dňa 2. novembra po dlhej chorobe zomrel v Piešťanoch jeden z najznámejších pozorovateľov asteroidov, dlhoročný pracovník observatória na Skalnatom Plese, pán Milan Antal.

Narodil sa 19. septembra 1935 v Zábrehu na Morave. Už počas štúdia sa zaujímal o prírodu a špeciálne o astronomické úkazy. Po zmaturovaní na gymnáziu v Bratislave preto s nadšením privítal možnosť zamestnať sa v roku 1953 na observatóriu na Skalnatom Plese. Pod vedením doc. Gutha a prof. Kresáka sa vypracoval na perfektného pozorovateľa. Vrodené danosti precíznosti a poriadkumilovnosti ho priamo predurčovali na získavanie presných polôh komét a asteroidov. Presnosť ním získaných polôh komét a asteroidov si veľmi vážili aj v ústredí pre polohy malých telies v americkom Cambridgi. Svojou prácou tak šíril dobré meno observatória na Skalnatom Plese.

Popri získaní stoviek presných pozícií sa mu podarilo objaviť niekoľko asteroidov. Prvý, ako ináč, pomenoval po Slovensku. Svoje silné národné cítenie prejavil aj v tom, že k asteroidu Slovakia postupne pribudli Hurban, Hviezdoslav, Milanšťaňák, Sládkovič a Štúr. Nezabudol ani na svoje Piešťany, ktorých meno nesie asteroid číslo 4573. Milan sa nerozlúčil so svojou láskou – astronómiou ani po odchode zo Skalnatého Plesa roku 1978. Ďalších 10 rokov bol pracovníkom hviezdárne v Hurbanove. Zo Skalnatého Plesa i z Hurbanova pravidelne dochádzal na observatóriá v Poľsku a Maďarsku, kde na väčších ďalekohľadoch sa venoval najmä objavovaniu planétok. Jeho úsilie a výsledky boli ocenené aj Medzinárodnou astronomickou úniou, ktorá pomenovala asteroid číslo 6717 menom Antal.

Jeho nečakaný odchod je veľkou stratou pre slovenskú astronómiu.

J. Svoreň

Astronomický festival 1999

V dňoch 2.–5. septembra 1999 som mal možnosť zúčastniť sa na veľkolepom astronomickom podujatí v Brne na Hvezdárni a planetáriu Mikuláša Koperníka. Podujatie malo názov „Astronomický festival 1999“ s podtitulom – Obzretie sa za astronómiou dvadsiateho storočia. Hlavnými usporiadateľmi bola domáca hviezdáreň, Česká astronomická spoločnosť, Združenie hviezdární a planetárií, Instantní astronomické noviny, Masarykova univerzita v Brne, Slovenská astronomická spoločnosť, Jednota českých matematikov a fyzikov, Český hydrometeorologický ústav v Brne, Česká meteorologická spoločnosť a Hvezdáreň Valašské Meziříčie. Vďaka toľkým organizátorom a niekoľkým sponzorom sa podarilo usporiadať toto národné podujatie, na ktorom sa zúčastnilo takmer 200 astronomov profesionálov aj amatérov z ČR, zo Slovenska tam bola azda dvadsaťčlenná skupinka. Patronát nad Astronomickým festivalom 1999 prevzali rektor Masarykovej univerzity v Brne a primátor mesta Brna.

Jadrom festivalu bola konferencia osobností – séria prednášok pozvaných odborníkov, ktorí zhrnuli najdôležitejšie objavy a vývojové etapy vo svojej oblasti astronómie v 20. storočí. Moderátorom bol Dr. Jiří Grygar, ktorý každého prednášajúceho predstavil a prečítal jeho stručný životopis týkajúci sa jeho vedeckej dráhy. Celkovo odznelo na festivale 13 prednášok z rôznych oblastí astronómie, ktoré pokryli prakticky všetko dôležité, čo sa v tomto storočí v astronómii udialo. Vymenujem tu tieto prednášky, pretože tie vlastne tvorili základ festivalu: Z. Pokorný: „Planetárna astronómia“, P. Jakeš: „Planetárna astronómia z pohľadu geológa“, Z. Sekanina: „Kometárna astronómia“, Z. Ceplecha: „Medziplanetárna hmota – meteority“, V. Rušin: „Slnko“, P. Harmanec: „Stelárna astronómia“, L. Kohoutek: „Medzihviezdna hmota“, J. Palouš: „Galaktická a extragalaktická astronómia“, J. Langer: „Kozmológia“, J. Vondrák: „Astrometria“, J. Zicha: „Astronómia pozemnými prostriedkami“, M. Grün: „Astronómia kozmickými prostriedkami“, L. Perek: „Astronóm v službách diplomacie“. Mne sa osobne najviac páčila prednáška o astronómii kozmickými prostriedkami, ktorá bola skutočne podrobným chronologickým prehľadom výskumu vesmíru kozmickými sondami a bola aj bohato doplnená ilustráciami. Okrem týchto pozvaných prednášok sa konala panelová diskusia 12 astronomov rôznych generácií na tému „Premeny života astronóma 20. storočia“. Veľmi rozsiahla bola aj ďalšia časť festivalu, a to prezentácia astronomických inštitúcií a organizácií ČR aj SR, kde sa prezentovalo okolo 30 takýchto subjektov. Dianie celého festivalu sa prenášalo internetovým „Rádio hviezdáreň“, takže ho mali možnosť počúvať pri svojich počítačoch aj ďalší záujemcovia, ktorí sa do miestnosti planetária nedostali. V planetáriu mali účastníci možnosť

vidieť aj nový program pre planetárium „Astronomický rok 2000“ a tiež jeden diel z televízneho seriálu „Zlaté storočie astronómie“. Ďalej sa na festivale prezentovalo 8 firiem vyrábajúcich alebo predávajúcich astronomické prístroje a optiku. Ich výrobky alebo tovar bol vystavený v starej budove hviezdárne a v nočných hodinách sa vystavenými ďalekohľadmi mohla pozorovať obloha, a tak na mieste hodnotiť ich kvalitu. V astronomickom Hyde Parku využilo príležitosť predniesť svoj príspevok len asi

8 účastníkov, ale aj tu boli príspevky zaujímavé, mne sa osobne páčil príspevok M. Tichého z Observatória na Kleti o pozoruhodných planétkach. Ako jeden z dvoch slovenských účastníkov som bol aj na spoločnom stretnutí Meteorológia a astronómia, ktoré sa uskutočnilo v budove Českého hydrometeorologického ústavu

ČHMÚ) a odznelo tu 5 príspevkov. Zaujala ma prednáška J. Bednářa na tému optické javy v atmosfére. Mali sme možnosť v rámci exkurzie nahliadnuť do troch pracovísk ČHMÚ, a to na oddelenie meteoroprognotické, oddelenie čistoty ovzdušia a na meteorologickú stanicu.

V prvý deň festivalu obdržal 80-ročný jubilant Doc. Luboš Perek čestný doktorát Masarykovej univerzity a na konci festivalu aj Cenu prof. Františka Nušla za rok 1999, ktorá bola udelená po prvý raz od r. 1949 a je najvyšším vyznamenaním Českej astronómie spoločnosti. Okrem toho na záver festivalu získalo 9 laureátov aj čestné uznanie Českej astronomickej spoločnosti, medzi nimi napríklad známy konštruktér astronomických ďalekohľadov z Ostravy František Kozelský a bývalý dlhoročný riaditeľ Hvezdárne Valašské Meziříčie Ing. Bohumil Maleček. Súčasťou tohto veľkého astronomického podujatia bol aj spoločenský večer spojený so slávnostnou večerou a koncertom.

Festival bol dlhotrvajúcim náročným maratónom rôznych foriem a tak, žiaľ, bolo dosť málo času na kuloárové diskusie. Prestávky medzi blokmi prednášok a prezentáciami zďaleka nestačili na všetko, o čom som chcel s kolegami diskutovať. Som ale rád, že som po dlhom čase stretol niektorých kolegov a spolužiakov, ktorých som už dlho nevidel, a najmä svojich bývalých učiteľov, či už z univerzity, alebo z hviezdárni a astronomických ústavov.

Záverom by som chcel poďakovať organizátorom za toto veľmi pekné a hodnotné astronomické podujatie a za to, že na ňom umožnili účasť aj slovenským astronómom.

Budúci Astronomický festival sa bude konať až v budúcom tisícročí (možno o 2 roky) a samozrejme, na celkom inú tému.

RNDr. Zdeněk Komárek

Hviezdáreň v Michalovciach

(Rozhovory časopisu Kozmos s Lubošom

Perkom, Zdeňkom Sekaninom a Lubošom

Kohotkom uvádzame na stranách 12–15.)

